

F. t. l. vedr. tilbageholdelse af stofmisbrugere i behandling

Lovforslag nr. L 104. Fremsat den 1. december 1999 af socialministeren (Karen Jespersen)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om tilbageholdelse af stofmisbrugere i behandling

(Forlængelse af ordning med mulighed for at tilbageholde stofmisbrugere i behandling)

§ 1

I lov nr. 349 af 14. maj 1992 om tilbageholdelse af stofmisbrugere i behandling, som ændret ved lov nr. 922 af 25. november 1992, lov nr. 191 af 12. marts 1997 og § 34 i lov nr. 980 af 17. december 1997, foretages følgende ændring:

1. I § 11 ændres »folketingsåret 1999-2000« til :
»folketingsåret 2001-2002«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2000.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Ved lov nr. 349 af 14. maj 1992 fik amtskommunerne samt Københavns og Frederiksberg kommuner adgang til at fastholde stofmisbrugere i behandling. Med henblik på at følge udviklingen inden for behandlingen af stofmisbrugere forudsattes loven taget op til revision ved begyndelsen af folketingsåret 1996-97.

Trods det at loven ikke havde været bragt i anvendelse siden dens ikrafttræden den 1. juli 1992, vedtog Folketinget med lov nr. 191 af 12. marts 1997 at bibeholde lovgivningen med visse ændringer frem til folketingsåret 1999-2000, hvor den på ny forudsattes taget op til revision på baggrund af eventuelle erfaringer i den mellemliggende periode.

Regeringens begrundelse for at foreslå ordningen videreført trods manglende anvendelse var, at ordningen eventuelt ville kunne indgå som et supplement til de omlægninger og udbygninger, der er en følge af de ændringer i bistandsloven, der trådte i kraft den 1. januar 1996, og de yderligere midler, som er afsat til stofmisbrugsområdet i perioden 1995-1998.

Endelig blev tilbageholdelsesloven ændret med lov nr. 980 af 17. december 1997 om lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension, lov om orlov, lov om arbejdsmarkedsuddannelserne og forskellige andre love, som bestod i ændringer i lovgivningen som følge af lov om social service, lov om aktiv socialpolitik og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Baggrunden for indførelse af ordningen med tilbageholdelsesmulighed for stofmisbrugere i 1992 var især at støtte yngre stofmisbrugere over 18 år, der er motiveret for behandling, og som endnu ikke i større omfang er kommet i konflikt med straffeloven som følge af misbruget, men andre aldersgrupper bør også kunne få tilbuddet.

Loven er baseret på 3-dobbelt frivillighed: For det første er det den enkelte amtskommune, der tager stilling til, om man vil anvende loven. For det andet kræves der konkret beslutning om at tilbyde en stofmisbruger at indgå kontrakt om behandling for stofmisbrug med mulighed for tilbageholdelse. Og for det tre-

die kræves der tilslutning fra den stofmisbrugers side, som har fået tilbud om kontrakt af den omhandlede type.

Ordningen er, bl.a. fordi behandlingen foregår i et åbent behandlingsmiljø, præget af begrænsninger med hensyn til betingelserne for at tilbageholde, tilbageholdelsens tidsmæssige udstrækning og midlerne til at sikre tilbageholdelsen.

Tilbageholdelse kan således kun ske, når der er begrundet formodning om, at stofmisbrugeren vil afbryde den aftalte behandling, og det vil være uforvarsligt ikke at tilbageholde den pågældende fordi

- 1) udsigten til ophøret af misbruget eller en betydelig og afgørende bedring af tilstanden ellers vil blive væsentligt forringet, eller
- 2) stofmisbrugeren frembyder nærliggende og væsentlig fare for sig selv eller andre.

Tilbageholdelse kan kun ske, hvis mere lempelige foranstaltninger er utilstrækkelige, og tilbageholdelse skal ophøre, når betingelserne for den foretagne tilbageholdelse ikke længere er til stede.

Kontrakt om behandling med tilbageholdelsesmulighed kan højst indgås for en periode på 1/2 år. Den samlede tilbageholdelsesperiode inden for denne periode kan ikke overstige 2 måneder, ligesom den enkelte tilbageholdelse ikke kan vare over 14 dage.

Isolation og fixering er ikke tilladt i forbindelse med tilbageholdelsen, og fysisk magtanvendelse er kun tilladt i det omfang, det er nødvendigt for at afværge, at stofmisbrugeren udsætter sig selv eller andre for nærliggende fare for at lide skade på legeme eller helbred.

Der kan foretages aflåsning af institutionen og værelser om natten, og ydredøre kan aflåses i kortere perioder om dagen.

Der er opstillet en række garantier i forbindelse med anvendelse af tilbageholdelsesordningen, der skal sikre misbrugeren retigheder. Således vil en stofmisbruger, der ikke ønsker at indgå en tilbageholdelseskontrakt fortsat have adgang til øvrige behandlingstilbud.

Stofmisbrugeren, der har indgået en kontrakt, vil til enhver tid kunne opsige kontrakten, dog ikke i forbindelse med iværksat tilbageholdelse.

Den konkrete, foreløbige beslutning om tilbageholdelse, der træffes af behandlingsinstitutionens leder, skal straks forelægges den myndighed, der har truffet beslutning om tilbud om tilbageholdelseskontrakt, amtskommunens personsagsudvalg. Dette udvalg skal inden 3 dage træffe den endelige beslutning om tilbageholdelsen. Stofmisbrugeren skal straks have meddelelse om beslutningen, som skal være skriftlig og begrundet.

Endelig skal personsagsudvalget efter anmodning fra stofmisbrugeren indbringe beslutningen om tilbageholdelsen for retten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 43 a. Ligesom stofmisbrugeren både ved indgåelse af kontrakten og ved personsagsudvalgets beslutning om tilbageholdelsen orienteres om muligheden for at indbringe beslutningen for retten.

Efter den foreliggende lov er der trods manglende konkret anvendelse af behandlingskontrakt med mulighed for tilbageholdelse truffet principiel beslutning i Ribe, Vestsjællands og Frederiksborg amtskommuner om, at man vil benytte lovens muligheder. I Ribe Amtskommune er beslutningen om anvendelsen begrænset til gravide stofmisbrugere. I Århus Amtskommune traf man i 1992 beslutning om, at loven for tiden ikke skulle anvendes i amtskommunen, men at der skulle være mulighed for tilbageholdelse i enkelttilfælde, hvis en sådan behandlingsmulighed etableres i andre amter.

Mens Frederiksborg Amtskommune først har truffet den principielle beslutning om at anvende loven i maj 1996, og ikke frem til nu har tilbudt stofmisbrugere behandlingskontrakt med mulighed for tilbageholdelse, har de andre nævnte amtskommuner, som i længere tid har haft den principielle beslutning, ikke fundet behov for konkret at bringe den i anvendelse.

Ifølge de seneste foreliggende indberetninger fra efteråret 1998 har der ikke været gjort brug af loven. Den gennemgående begrundelse herfor er, at man finder, at stofmisbrugsbehandling bør baseres på frivillighed.

Det er ligeledes indtrykket, at en række garantier til sikring af stofmisbrugernes retssikkerhed kan være medvirkende årsag til, at man er tilbageholdende med

at bruge ordningen, især når man et langt stykke af vejen ved forskellige former for overtalelse kan sikre sig mod, at stofmisbrugeren forlader behandlingen.

Amtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening samt Københavns og Frederiksberg kommuner, som er blevet hørt i forbindelse med lovens revision i folketingsåret 1999-2000, mener, at loven bør ophæves.

Narkotikarådet, der henviser til etiske og praktiske grunde, støtter også en ophævelse.

Det er imidlertid regeringens opfattelse, at det fortsat vil være hensigtsmæssigt at kunne lade tilbageholdelsesadgangen indgå som del af det samlede udbud af behandlingsmuligheder, bl.a. fordi man ikke kan udelukke, at visse stofmisbrugere, herunder gravide, i visse situationer kunne have et ønske om at få tilbudt om kontrakt med mulighed for tilbageholdelse.

Det bør derfor med den nu tættere sammenhæng mellem visitationsproceduren og med fastlæggelse af handleplan, hvor brugerinddragelsen er et vigtigt led, indgå i de løbende rutiner at rejse spørgsmålet om behandlingskontrakt af denne type i de amtskommuner, der har truffet principiel beslutning om at anvende lovgivningen.

Ligesom det ud fra denne synsvinkel bør overvejes i andre amtskommuner og i de såkaldte delegationskommuner at inddrage ordningen i den vifte af tilbud, man har at tilbyde stofmisbrugere.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Ved behandlingen af det oprindelige lovforslag til den nuværende lov forudsattes der kun administrativt merarbejde af mindre omfang samt udgiftsneutralitet i forhold til den kommunale sektor, idet ordningen dels bygger på frivillighed dels må indgå i forbindelse med den samlede prioritering af midlerne til stofmisbrugsbehandling.

Dette er fortsat regeringens vurdering, og den konstaterede tilbageholdelse ved udnyttelse af ordningen giver ikke anledning til at forvente ændring heri.

Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

Erhvervs-mæssige og miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget skønnes ikke at have erhvervs-mæssige og miljømæssige konsekvenser.

Lovforslagets konsekvenser i hovedtræk

	Positive konsekvenser/ Mindreudgifter	Negative konsekvenser/ Merudgifter
Økonomiske konsekvenser for, stat, kommuner og amtskommuner	ingen	ingen
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	ingen	ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	ingen	ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	ingen	ingen
Miljømæssige konsekvenser	ingen	ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	ingen	ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser**Til § 1*

Forslaget medfører, at ordningen om tilbageholdelse af stofmisbrugere i behandling fortsætter i yderligere en 2 års-periode med henblik på en nærmere vurdering af ordningen i folketingsåret 2001-2002.

Til § 2

Ikrafttræden foreslås til den 1. juli 2000 med henblik på at give mulighed for fornyede overvejelser om anvendelse af lovgivningen i lyset af det under de almindelige bemærkninger anførte.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov*Gældende formulering*

§ 11. Forslag til revision af loven fremsættes for Folketinget senest ved begyndelsen af folketingsåret 1999-2000.

Lovforslaget

1. I § 11 ændres »folketingsåret 1999-2000« til : »folketingsåret 2001-2002«.

Til lovforslag nr. L 104. Skriftlig fremsættelse (1. december 1999)

Socialministeren (Karen Jespersen):

Hermed tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om tilbageholdelse af stofmisbrugere i behandling (Forlængelse af ordning med mulighed for at tilbageholde stofmisbrugere i behandling)

(Lovforslag nr. L 104).

Ifølge § 11 i lov nr. 349 af 14. maj 1992 om tilbageholdelse af stofmisbrugere i behandling med senere ændringer skal forslag til revision af loven fremsættes for Folketinget senest ved begyndelsen af folketingsåret 1999/2000.

Forslaget indebærer en uændret videreførelse af ordningen med tilbageholdelse af stofmisbrugere i behandling og en ændring af lovens revisionsbestemmelse, således at loven atter tages op til revision i folketingsåret 2001-2002.

Baggrunden for indførelse af ordningen med tilbageholdelse af stofmisbrugere i 1992 var især at støtte yngre stofmisbrugere over 18 år, der er motiveret for behandling, og som endnu ikke i større omfang er kommet i konflikt med straffeloven som følge af misbruget. Tilbuddet om tilbageholdelse som led i behandling for stofmisbrug gælder dog også i forhold til ældre aldersgrupper.

Loven er baseret på 3-dobbelt frivillighed: For det første er det den enkelte amtskommune, der tager stilling til om man vil anvende loven. For det andet kræves der en konkret beslutning om at tilbyde en stofmisbruger at indgå en kontrakt om behandling for stofmisbrug med mulighed for tilbageholdelse. Og for det tredje kræves der tilslutning fra den stofmisbrugers side, som har fået tilbud om kontrakt af den omhandlede type.

I Ribe, Vestsjællands og Frederiksborg amtskommuner er der truffet principiel beslutning om, at man vil benytte lovens muligheder. Ingen amtskommuner har dog fundet behov for konkret at bringe loven i anvendelse.

På trods af den hidtil manglende anvendelse vil det imidlertid fortsat være hensigtsmæssigt at kunne lade tilbageholdelsesordningen indgå som en del af det samlede udbud af behandlingsmuligheder for stofmisbrugere. Det kan ikke udelukkes, at bl.a. sammensætningen af stofmisbrugspopulationen og prioriteringen af indsatsen for visse grupper af stofmisbrugere, herunder bl.a. gravide stofmisbrugere, fremover kunne tilsige, at behovet var tilstede for at anvende tilbuddet om behandlingskontrakt med mulighed for tilbageholdelse.

Det bør derfor med den nu tættere sammenhæng mellem visitationsproceduren og med fastlæggelse af handleplan indgå i de løbende rutiner at rejse spørgsmålet om behandlingskontrakt af denne type i de amtskommuner, der har truffet principiel beslutning om at anvende lovgivningen.

Tilsvarende bør det ud fra denne synsvinkel overvejes i andre amtskommuner og i de såkaldte delegationskommuner at inddrage ordningen i den vifte af tilbud, man har at tilbyde stofmisbrugerne.

At videreføre ordningen uændret skønnes ikke at have administrative eller økonomiske konsekvenser.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget med tilhørende bemærkninger, tillader jeg mig at anbefale forslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje Ting.